

У високотехнологічному секторі зайнята мізерна частина працівників промисловості — 2,7 %, яка за 5 років практично не змінилася. Натомість суттєво зросла частка працівників низькотехнологічного сектору переробної промисловості — на 3,3 %. У 2015 р. в сукупності низькотехнологічні галузі використовували працю 60,5 % промислових працівників, у 2019 р. їх частка зросла до 61,8 %.

Такі структурні трансформації мають низку негативних наслідків для трудового потенціалу України: скорочується попит на висококваліфікованих працівників; відбувається примітивізація зайнятості; знижується доходи населення, оскільки заробітна плата в низькотехнологічних секторах є значно нижчою, ніж у галузях з вищим технологічним рівнем. Це стимулює трудову міграцію, за якою Україна вже стала регіональним європейським лідером.

Список літератури

1. The future of manufacturing in Europe. Eurofound. 2019. Publications Office of the European Union, Luxembourg. 80p.
2. Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2012-2019 роках. Статистична інформація. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Ritola V. Eurostat's Statistics on Science, Technology and Innovation / V. Ritola. — Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009. — P. 40.

УДК 331.5

Білик О. М., к.е.н., доцент,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

Шкарлат І. В. директор коледжу
ДВНЗ «Київський механіко-технологічний коледж»
м. Київ, Україна

МОЛОДІЖНИЙ СЕГМЕНТ РИНКУ ПРАЦІ В КООРДИНАТАХ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІОЕКОНОМІЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Імперативи та можливі сценарії розвитку сучасного ринку праці визначаються динамізмом економічних і соціальних процесів, який обумовлено поглибленням глобалізації економіки та по-

явою нових знань і технологій. В сучасних умовах саме людина та її навички постають основою економічного зростання та впливають на функціонування кожного соціуму. Ключовими трендами сучасності, що визначають конкурентоспроможність індивіда на ринку праці, стають: спроможність до набуття якісно нових прикладних навичок; здатність до постійного навчання; готовність до змін і відкритість до сприйняття нового; аналітичне та критичне мислення; професійна, інтелектуальна та територіальна мобільності; технічна та технологічна обізнаність; креативність та спроможність продукувати нові ідеї.

Беззаперечним є той факт, що саме молодь є носієм потенціалу, що за умови ефективного управління людським розвитком, спроможний привести країну до економічного зростання та соціального розвитку. Однак, на жаль, навіть визнаючи стратегічне значення цього ресурсу, потенціал молоді не використовуються у повній мірі. За даними дослідження, проведеного Міжнародною організацією праці (МОП), у 2019 році загальносвітовий показник зайнятості серед молоді (населення у віці 15–24 років) склав 36 %, а показник залученості молоді до здобуття освіти та професійної підготовки без суміщення з трудовою діяльністю склав 42 % [4, с. 19]. Розподіл молоді працездатного віку за залученістю до зайнятості та суспільно-корисної діяльності наведено на рис. 1.

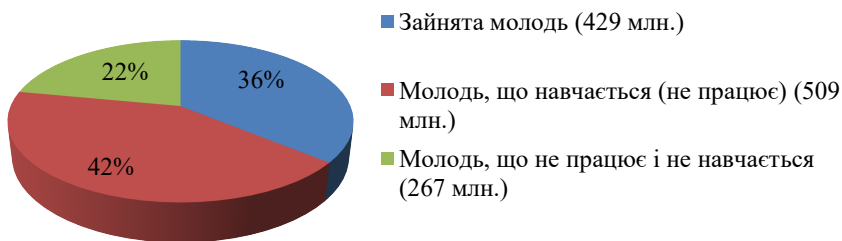

Рис. 1. Глобальний огляд зайнятості та недовикористання робочої сили молоді працездатного віку (15—24 років), 2019 р. [0, с.19].

У 2019 році в світі налічувалось 1,2 млрд осіб у віці 15–24 років. Як показали проведені Міжнародною організацією праці дослідження, переважна частина молоді (78 %) знаходилась на фазі формування та використання свого трудового потенціалу. Проте варто зазначити, що рівень недовикористання робочої сили за-

значеної вікової категорії зафіксовано на рівні 22 %. Отже у 2019 році близько 267 млн молодих людей, тобто кожен п'ятий, мали статус NEET⁶ і, таким чином, не набували навичок, які дозволять їм у майбутньому бути конкурентоспроможними суб'єктами ринку праці. Крім того, показник недовикористання робочої сили є вищим для молоді, ніж для дорослих: так загальний показник недовикористання робочої сили становить 26,2 % розширеної робочої сили серед молоді (15–24 років), та лише 10,8 % розширеної робочої сили для дорослих (25+ років) [4, с.18, 20].

Поглиблення та поживавлення взаємозв'язків між країнами Європи значним чином позначились на активізації освітньої та трудової мобільності населення. Активізація мобільності з одного боку розширює можливості здобуття освіти та працевлаштування для молоді, проте, з іншого боку, посилює конкуренцію при вступі в навчальні заклади та загострює боротьбу за вакантні робочі місця. Показники зайнятості та недовикористання робочої сили молоді працездатного віку (15–24 років) наведено на рис. 2.

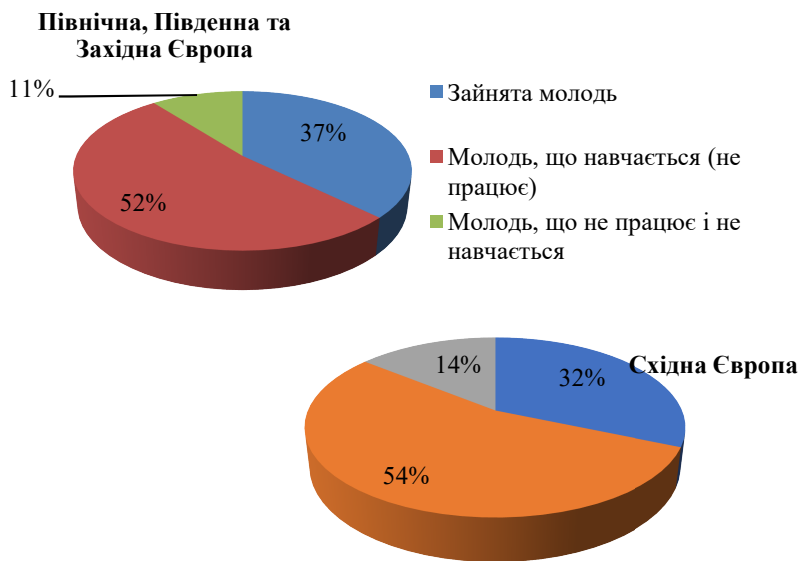

Рис. 2. Європа: огляд зайнятості та недовикористання робочої сили молоді працездатного віку (15–24 років), 2019 р. [0, с.166—169].

⁶ NEET — аббревіатура від «Not in Education, Employment, or Training», що перекладається на українську як «особи, що не мають роботи, освіти та професійної підготовки».

За даними Міжнародної організації праці показник безробіття серед молоді працездатного віку в країнах Північної, Південної та Західної Європи склав 11 %, а в країнах Східної Європи, до складу яких входить і Україна, зафіксовано на рівні 14 %.

Показник рівня зайнятості молоді віком 15–24 роки в Україні був нижчим, порівняно з зайнятістю відповідної вікової групи в країнах Європи. Станом на 2019 рік рівень зайнятості української молоді склав 30,6 %. Проте варто відзначити позитивну динаміку зазначеного показника, оскільки ще у 2018 році він становив 27,6 %.

У контексті глобальних «Цілей сталого розвитку 2030», прийнятих в ООН у 2015 році, окреслено позицію світової спільноти відносно молоді зі статусом NEET. Зокрема ціль 8.6 закликає вжити всіх заходів для суттєвого зменшення частки молоді, що не навчаються, не здобувають освіти та не мають професійної підготовки [3]. Ця мета покликана звернути увагу керівництва держав на молодь, яка не розвиває і не реалізовує свій трудовий потенціал.

Упродовж 2015–2018 рр. у країнах Євросоюзу рівень безробіття молоді віком 15–24 роки знижувався. В Україні показники безробіття серед молоді були дещо вищі, ніж у країнах ЄС, проте також демонстрували стабільну тенденцію до зниження. Так у 2019 р. рівень безробіття молоді віком 15–24 роки склав 15,4 %, тоді як у попередньому 2018 році становив 17,9 % та 22,4 % у 2015 році [1]. Слід зазначити, що рівень безробіття серед молоді в Україні набагато вищий ніж серед інших вікових груп на ринку праці.

Проблеми молодіжного безробіття можуть бути вирішені шляхом реалізації активної політики зайнятості у молодіжній сфері. Вирішення цих проблем є важливим не тільки у світлі реалізації завдань, визначених МОП у контексті глобальних «Цілей сталого розвитку 2030» щодо забезпечення стійкості зростання країни, але й важливою умовою підвищення соціальної захищеності молоді та забезпечення соціальної згуртованості українського суспільства.

Список літератури

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Зайнятість та безробіття населення України за віковими групами. Статистична інформація. — URL: <http://ukrstat.org/>.
2. Global Employment Trends for Youth 2020: Technology and the future of jobs. — Geneva: ILO, 2020. — 184 p.

3. United Nations (2015) Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development — URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/>.

4 World Employment and Social Outlook: Trends 2020. — Geneva: International Labour Office, 2020. — 108 p.

5. Колот А.М., Герасименко О.О. Соціально-трудовий розвиток в ХХІ столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. Демографія та соціальна економіка. 2019. № 1. С. 97-125.

УДК 349.2

Близнюк В.В.

к.е.н, ст.наук.спів.,

зав. відділом соціально-економічних проблем
праці ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»

м. Київ, Україна

Яценко Л.Д.

головний консультант відділу соціальної стратегії

Національний інститут стратегічних досліджень

м. Київ, Україна

КОНЦЕПЦІЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ ЯК ЦІЛЬОВИЙ ОРІЄНТИР ДЕРЖАВИ В РЕГУЛЮВАННІ РИНКУ ПРАЦІ

Гідна праця, що охоплює головних суб'єктів ринку праці, визначаючи їх базові якісні характеристики, виступає, передусім, фундаментом стабільного розвитку ринку праці. Сутність гідної праці закладена у її дуалістичній функції: з одного боку, гідна праця виступає найважливішою метою політики у трудовій сфері, з іншого боку, вона одночасно є діючим інструментом забезпечення якості трудового життя. В сучасному баченні її інститут пропонується розглядати як «комплексну політичну, економічну, соціальну платформу, яка має об'єднати зусилля органів державної влади, соціальних партнерів на всіх рівнях ієрархічної структури світової й національної економіки, представницьких органів громадянського суспільства задля того, щоб соціально-економічний прогрес забезпечувався функціонуванням продуктивних, знаннево насичених робочих місць, поліпшенням умов праці, соціалізацією відносин у сфері праці, розширенням прав працівників, розвитком їхніх можливостей»[1].